

The Establishment of Participation for the Developing of Community Ecotourism Attractions in Ban Laem District Phetchaburi Province

Weera Weerasophon¹ and Bua Srikos²

College of Hospitality Industry Management, Suan Sunandha Rajabhat University, Bangkok, Thailand

¹E-Mail: weera.we@ssru.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-6905-4019>

²E-Mail: bua.sr@ssru.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-4706-4548>

Received 09/04/2024

Revised 15/04/2024

Accepted 10/06/2024

Abstract

Background and Aims: Ecotourism has gained increasing interest as a form of tourism that focuses on the conservation of natural resources and the environment, as well as the participation of local communities, which is a crucial factor in the sustainable development of ecotourism. This research aimed to (1) study the level of community participation in ecotourism development in Ban Laem District, Phetchaburi Province, (2) examine personal characteristics affecting participation, and (3) investigate the relationship between awareness of ecotourism information and community participation.

Methodology: This quantitative research used a sample of 400 people from a population of 6,260 in Ban Laem District, obtained through accidental sampling. The instrument was a questionnaire with a reliability of 0.879. Data were analyzed using descriptive statistics and inferential statistics, including t-tests and ANOVA.

Results: The research findings reveal that the overall level of community participation in ecotourism development is moderate. The community actively participates in identifying the causes of problems, but their involvement in other stages is at a moderate level. Furthermore, it was found that personal characteristics, such as age and occupation, significantly influence participation, while awareness of information has no statistically significant relationship with participation.

Conclusion: These findings suggest that to promote sustainable community participation in ecotourism development, it is not only essential to focus on providing information but also to raise awareness, foster a sense of responsibility, motivate, and enhance the capacity of the community. It is crucial to consider the differences in personal factors, such as age and occupation, to ensure that all sectors of the community can play appropriate roles and fully utilize their potential in ecotourism development, leading to long-term sustainability.

Keywords: Community Participation; Ecotourism; Information Awareness; Sustainable Development

การสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของชุมชนในเขตอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

วิระ วีระโสภณ¹ และ บัว ศรีคช²

สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ วิทยาลัยการจัดการอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: การท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้รับความสนใจเพิ่มขึ้น เนื่องจากเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ณ อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี (2) ศึกษาลักษณะส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม และ (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารกับการมีส่วนร่วมของชุมชน

ระเบียบวิธีการวิจัย: การวิจัยเชิงปริมาณนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง 400 คน จากประชากร 6,260 คน ในอำเภอบ้านแหลม ได้มาจากการสุ่มแบบบังเอิญ เครื่องมือคือแบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่น 0.879 ข้อมูลถูกวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนาและสถิติอนุมาน ได้แก่ t-test และ ANOVA

ผลการวิจัย: พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยชุมชนมีส่วนร่วมมากในการหาสาเหตุปัญหา แต่ระดับการมีส่วนร่วมในขั้นตอนอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังพบว่า ลักษณะส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ อายุและอาชีพ ในขณะที่การรับรู้ข่าวสารไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปผล: ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนนั้น ไม่เพียงแต่ต้องให้ความสำคัญกับการให้ข้อมูลข่าวสารเท่านั้น แต่ยังต้องสร้างความตระหนักจิตสำนึก แรงจูงใจ และเสริมสร้างศักยภาพให้แก่ชุมชน โดยคำนึงถึงความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคล เช่น อายุและอาชีพ เพื่อให้ทุกภาคส่วนในชุมชนสามารถมีบทบาทได้อย่างเหมาะสมและใช้ศักยภาพได้อย่างเต็มที่ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งจะนำไปสู่ความยั่งยืนในระยะยาว

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของชุมชน; การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ; การรับรู้ข่าวสาร; การพัฒนาอย่างยั่งยืน

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจทั้งในระดับประเทศ ภูมิภาค และระดับโลก ก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ การกระจายรายได้ และเป็นตัวขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาในธุรกิจที่เกี่ยวข้อง (อุไรวรรณ จอมชื้อตรง และเสาวลักษณ์ เลิศเจริญบัณฑิต, 2564) สร้างรายได้เข้าประเทศไทยปีละกว่า 2 ล้านล้านบาท เป็นรายได้อันดับสองรองจากการส่งออก (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2566; บุญเลิศ ตั้งจิตวัฒนา, 2565)

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นรูปแบบท่องเที่ยวที่เน้นความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ให้ความสำคัญกับการศึกษา ควบคู่ความเพลิดเพลิน แนวคิดนี้เริ่มในประเทศไทยตั้งแต่ปี 2519 และได้รับการส่งเสริมอย่างจริงจังในช่วงปี 2536-2540 โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เพื่อแก้ปัญหาแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กองอนุรักษ์, 2565)

ชุมชนอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี เป็นชุมชนริมทะเลที่มีศักยภาพพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืน มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาจำนวนมาก ส่งผลให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะชาวบ้านเจ้าของพื้นที่

การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอำเภอบ้านแหลมจึงมีความสำคัญ เพื่อทราบแนวทางสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนที่เข้มแข็ง และบทบาทของประชาชนในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยคำนึงถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตอบสนองความจำเป็นของชุมชน และการแลกเปลี่ยนความรู้และวัฒนธรรมระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน ซึ่งผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืนในจังหวัดเพชรบุรีต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
2. เพื่อศึกษาลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ชุมชนอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สมมติฐานการวิจัย

1. ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่แตกต่างกัน
2. การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรม โดยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ การสร้างจิตสำนึกอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และตอบสนองความพึงพอใจนักท่องเที่ยว ต้องดำเนินการภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2565) ครอบคลุมองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านพื้นที่แหล่งธรรมชาติ ด้านการจัดการรับมือข้อต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2565-2566) แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความหลากหลายระบบนิเวศ ทั้งบก ชายฝั่ง และพื้นที่ชุ่มน้ำซึ่งควรดูแลรักษาให้ยั่งยืน (รำไพพรรณ แก้วสุริยา, 2564) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยวางนโยบายพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 8 ประการ ครอบคลุมการควบคุมดูแลทรัพยากร คำนึงศักยภาพรองรับ สร้างจิตสำนึก ส่งเสริมการมีส่วนร่วมท้องถิ่น พัฒนาอย่างยั่งยืน นำแผนสู่การปฏิบัติ สนับสนุนงานวิจัย และใช้กฎหมายควบคุมสภาพแวดล้อม เพื่อกำกับทิศทางและวางรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประเทศให้เกิดการประสานประโยชน์ร่วมกันระหว่างการท่องเที่ยวกับการอนุรักษ์อย่างยั่งยืน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2565)

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

กระแสการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวและปัญหาผลกระทบจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว นำไปสู่การประชุม GLOBE 90 Conference ณ แวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดา ซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยเป็นการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน ขณะเดียวกันก็ปกป้องและรักษาโอกาสของอนุชนรุ่นหลัง (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2565)

การพัฒนาอย่างยั่งยืนเน้นความรับผิดชอบต่อสังคม โดยมีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นส่วนหนึ่ง เนื่องจากคำนึงถึงระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมของชุมชน (เฉลิมวิทย์ บุรีภักดิ์, 2564; มิตรรา สามารถ, 2566) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวควรดำเนินการภายใต้ขีดความสามารถของระบบธรรมชาติ โดยตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน การกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม การให้ประสบการณ์ที่มีคุณค่าแก่นักท่องเที่ยว และการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี (ดร.รชนี เอมพันธุ์, 2567) สอดคล้องกับแนวทางขององค์การท่องเที่ยวโลกที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและการกระจายผลประโยชน์ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2564)

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อความยั่งยืนของชุมชนธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยพิจารณาจากตัวชี้วัด 4 ด้าน ได้แก่ ความสมบูรณ์ของธรรมชาติ การกระจายรายได้ โครงการพัฒนาชุมชน และกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน (ยศ สันตสมบัติ, 2565) งานวิจัยเรื่อง "การสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนในเขตอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี" จึงตอบสนองแนวคิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อการพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และเกิดประโยชน์แก่ชุมชนอย่างแท้จริง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีบทบาทในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในการพัฒนา (ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, 2564) เพื่อให้ชุมชนสามารถจัดการและควบคุมการใช้ทรัพยากรได้อย่างยั่งยืน (ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, 2566)

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ ปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม จิตวิทยา สังคม (ธวัช เบญจาทิกุล, 2565) ความศรัทธา ความเกรงใจ อำนาจบังคับ (นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, 2567) รวมถึง ความสนใจ ความเดือดร้อน และการตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงชุมชน (สากล สติวิทยานันท์, 2565) รูปแบบและขั้นตอนของการมีส่วนร่วม มี 4 แบบ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การปฏิบัติการ การได้รับผลประโยชน์ และการประเมินผล (Cohen and Uphoff, 1980) ซึ่งครอบคลุม 8 ขั้นตอนตั้งแต่การศึกษาปัญหา การวางแผน จนถึงการติดตามประเมินผลและบำรุงรักษา (ไพรัตน์ เดชะรินทร์, 2564)

การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่อำเภอบ้านแหลมจึงต้องคำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ และ ออกแบบกระบวนการที่เหมาะสม เพื่อให้ชุมชนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อตนเอง

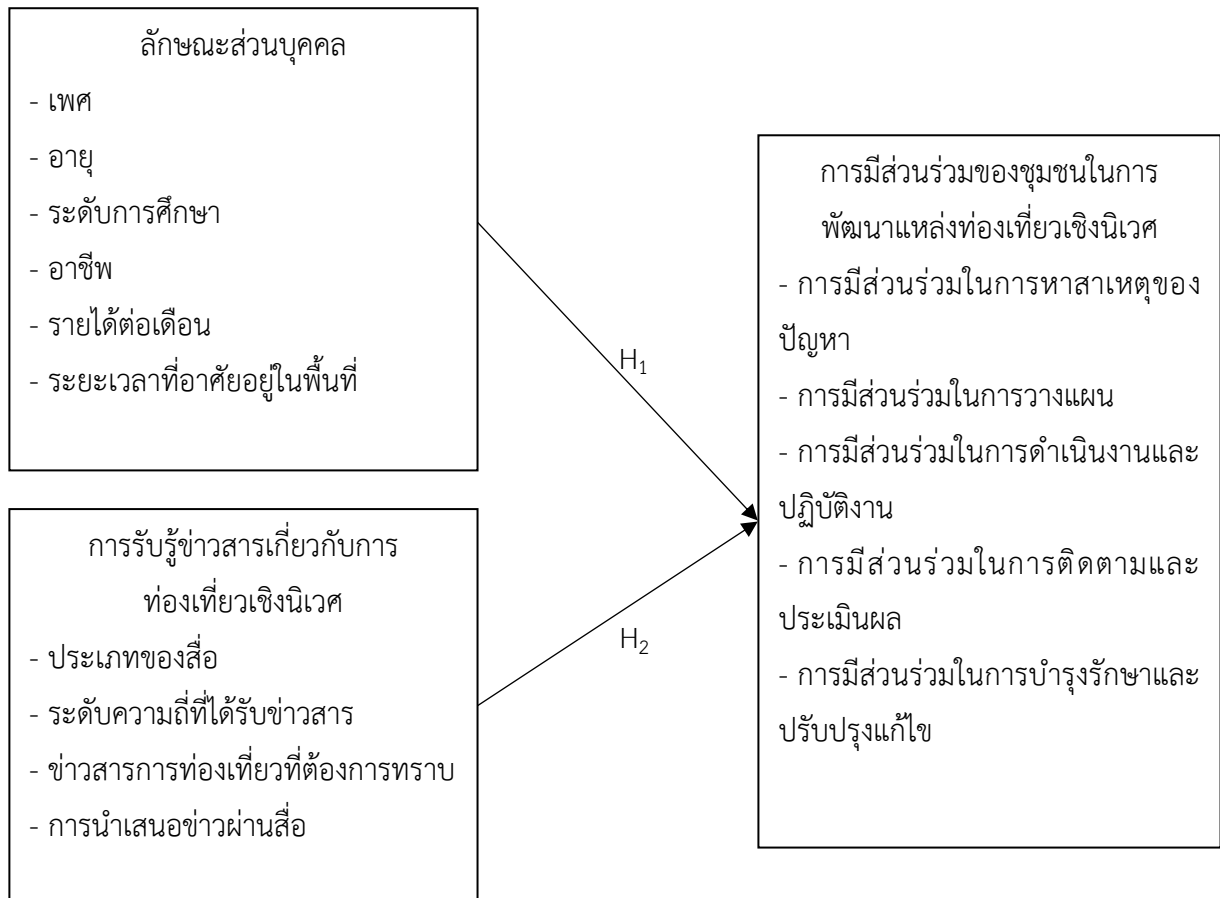
แนวคิดทฤษฎีการรับรู้

การรับรู้เป็นกระบวนการตีความหมายจากสิ่งที่ได้พบเห็น โดยอาศัยประสบการณ์ของแต่ละบุคคลเป็นเกณฑ์ (พีชนี เขยจรยา, เมตตา วิวัฒนานุกูล และถิรนนท์ อนุวัชศิริวงศ์, 2565) เกิดจากปัจจัยนำเข้า 2 ประเภท คือ สิ่งกระตุ้นภายนอกและปัจจัยภายในตัวบุคคล เช่น แรงจูงใจ การคาดหวัง การเรียนรู้ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2564)

กลไกการรับรู้ประกอบด้วย 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ (1) การเลือกสรรรับรู้สิ่งที่สอดคล้องกับความต้องการ (2) การจัดระเบียบและรับรู้เป็นภาพรวมตามหลักจิตวิทยา Gestalt และ (3) การตีความหมายตามความคาดหวัง ประสบการณ์ และความสนใจ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2564; Koffka, 1935)

การรับรู้มีผลต่อพฤติกรรมการสื่อสาร ทักษะคติ และความคาดหวังของผู้บริโภค (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2564) ดังนั้น การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำเป็นต้องทำความเข้าใจ การรับรู้ของคนในชุมชน เพื่อออกแบบการสื่อสารและกระบวนการมีส่วนร่วมที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน อันจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากร คือประชาชนในอำเภอบ้านแหลม จำนวน 6,260 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2566) กลุ่มตัวอย่าง 400 คน ได้จากการสุ่มแบบบังเอิญ ตามสูตรของ Yamane (1967) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม 4 ส่วน ได้แก่ ลักษณะส่วนบุคคล การรับรู้ข่าวสารการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และปัญหา/ข้อเสนอแนะ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.879 จากการทดสอบด้วย Cronbach's alpha coefficient (1951)

การเก็บข้อมูลดำเนินการโดยผู้วิจัยและผู้ช่วย ระหว่างตุลาคม 2566 - มีนาคม 2567 โดยสุ่มพบกลุ่มตัวอย่างตามบ้านเรือน สถานที่ทำงาน ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน ผู้วิจัยได้ประสานงานกับผู้นำชุมชนก่อนเก็บข้อมูล ขณะเก็บข้อมูลได้ชี้แจงสิทธิ การรักษาความลับ และการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์เพื่อการวิจัยเท่านั้น ตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายลักษณะข้อมูล และสถิติอนุมาน ได้แก่ t-test และ ANOVA ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมตามลักษณะส่วนบุคคลและการรับรู้ข่าวสาร ซึ่งใช้ทดสอบสมมติฐาน เพื่อทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปและนำเสนอได้ดังนี้

1. ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ถูกวิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าความถี่และค่าร้อยละจากข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 400 คน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม n=400

ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ลำดับที่
เพศ			
ชาย	167	41.80	2
หญิง	233	58.20	1
อายุ			
ต่ำกว่า 25 ปี	52	13.00	4
25-35 ปี	128	32.00	1
36-45 ปี	120	30.00	2
มากกว่า 45 ปี	100	25.00	3
ระดับการศึกษา			
ประถมศึกษา	92	23.00	2
มัธยมศึกษาตอนต้น	76	19.00	4
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	84	21.00	3
อนุปริญญา/ปวส.	48	12.00	5
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	100	25.00	1
อาชีพ			
เกษตรกรกรรม	53	13.30	4
ประมง	34	8.50	5

ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ลำดับที่
ค้าขาย	98	24.50	2
รับราชการ	121	30.30	1
พนักงานบริษัท/รัฐวิสาหกิจ	88	22.00	3
อื่นๆ	6	1.40	6
รายได้ต่อเดือน			
น้อยกว่า 6,000 บาท	28	7.00	5
6,001-7,000 บาท	100	25.00	2
7,001-8,000 บาท	72	18.00	4
8,001-9,000 บาท	96	24.00	3
มากกว่า 9,000 บาท	104	26.00	1
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่			
ต่ำกว่า 5 ปี	45	11.20	5
5-10 ปี	69	17.20	2
11-15 ปี	55	13.80	4
16-20 ปี	134	33.50	1
21-25 ปี	65	16.30	3
มากกว่า 25 ปี	32	8.00	6

จากข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 25-35 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า ประกอบอาชีพรับราชการ มีรายได้เกิน 9,000 บาทต่อเดือน และอาศัยอยู่ในพื้นที่ระหว่าง 16-20 ปี ลักษณะประชากรศาสตร์ที่หลากหลายของกลุ่มตัวอย่างนี้สะท้อนถึงความแตกต่างในมุมมอง ทศนคติ และระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน โดยปัจจัยอายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้อาจส่งผลกระทบต่อระดับความรู้ ความเข้าใจ และความพร้อมในการมีส่วนร่วม

2. ข้อมูลการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตาราง 2 แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการได้รับข่าวสารจากประเภทสื่อ

การนำเสนอข่าวสารผ่านสื่อ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ลำดับที่
โทรทัศน์	72	18.00	3
เจ้าหน้าที่หน่วยราชการ	116	29.00	1
วิทยุ	40	10.00	4
เอกสารทางราชการ/ททท.	116	29.00	1
หนังสือพิมพ์	36	9.00	5
อื่น ๆ	20	5.00	6
รวม	400		

จากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากที่สุดจากเจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการและเอกสารทางราชการ/ททท. (ร้อยละ 29.00) รองลงมาคือสื่อโทรทัศน์ (ร้อยละ 18.00) ซึ่งเป็นสื่อมวลชน ทั้งนี้อาจเนื่องจากประชาชนให้ความเชื่อถือข้อมูลจากภาครัฐมากกว่าและข่าวสารจากหน่วยงานราชการมีความตรงประเด็นและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ดี การบูรณาการสื่อสารจากรัฐและสื่อมวลชนจะช่วยให้ข้อมูลเข้าถึงชุมชนได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตารางที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
ด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหา	3.69	0.67	มาก	1
ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	3.23	0.64	ปานกลาง	2
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติงาน	3.13	0.88	ปานกลาง	4
ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	3.08	0.85	ปานกลาง	5
ด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไข	3.16	0.70	ปานกลาง	3
รวม	3.26	0.75	ปานกลาง	

จากตารางที่ 3 แสดงระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า โดยภาพรวมชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$, S.D. = 0.75) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านที่ชุมชนมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.67) รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.23$, S.D. = 0.64) ด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไข อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$, S.D. = 0.70) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.13$, S.D. = 0.88) และด้านที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$, S.D. = 0.85) ตามลำดับ

ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า แม้ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในภาพรวมจะอยู่ในระดับปานกลาง แต่ชุมชนมีบทบาทค่อนข้างมากในขั้นตอนการหาสาเหตุปัญหาของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งแสดงถึงความตระหนักและความพยายามในการเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาตั้งแต่ต้น อย่างไรก็ตาม ในขั้นการวางแผน การปฏิบัติ รวมถึงการติดตามประเมินผล ชุมชนยังมีส่วนร่วมในระดับที่น้อยกว่า

4. ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ชุมชนอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี สมมติฐานข้อที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล

ลักษณะส่วนบุคคล	ค่าสถิติ	p-value	ผลการทดสอบ
เพศ	0.127	0.899	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
อายุ	2.689	0.046*	มีนัยสำคัญทางสถิติ
ระดับการศึกษา	2.063	0.085	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
อาชีพ	5.553	0.000*	มีนัยสำคัญทางสถิติ
รายได้	0.359	0.835	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่	1.225	0.297	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

หมายเหตุ: *p < 0.05

จากตารางที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล พบว่าปัจจัยด้านเพศ ระดับการศึกษา รายได้ และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ มีค่า p-value เท่ากับ 0.899, 0.085, 0.835 และ 0.297 ตามลำดับ ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ที่ 0.05 แสดงว่าประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา รายได้ และระยะเวลาอาศัยในพื้นที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่แตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ปัจจัยด้านอายุและอาชีพ มีค่า p-value เท่ากับ 0.046 และ 0.000 ตามลำดับ ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ที่ 0.05 แสดงว่าประชาชนที่มีอายุและอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากผลการทดสอบสมมติฐานนี้สรุปได้ว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ อายุและอาชีพ โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุและอาชีพต่างกัน จะมีระดับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันด้วย

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ควรคำนึงถึงความแตกต่างด้านอายุและอาชีพของคนในชุมชน และปรับรูปแบบการสร้างการมีส่วนร่วมให้สอดคล้องกับบริบทและความพร้อมของแต่ละกลุ่ม เพื่อให้ทุกภาคส่วนของชุมชนสามารถเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

5. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สมมติฐานข้อที่ 2 การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตารางที่ 5 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ค่าสถิติ	p-value	ผลการทดสอบ
ประเภทของสื่อ	1.878	0.062	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
ระดับความถี่ที่ได้รับข่าวสาร	2.367	0.052	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
ข่าวสารการท่องเที่ยวที่ต้องการทราบ	0.697	0.594	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
การนำเสนอข่าวผ่านสื่อ	0.527	0.756	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

หมายเหตุ: * $p < 0.05$

จากตารางที่ 5 พบว่า การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ ประเภทของสื่อ ระดับความถี่ที่ได้รับข่าวสาร ข่าวสารการท่องเที่ยวที่ต้องการทราบ และการนำเสนอข่าวผ่านสื่อ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากค่า p-value ของทุกตัวแปรมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่ว่าจะผ่านสื่อประเภทใด ด้วยความถี่มากน้อยเพียงใด หรือเป็นเนื้อหาข่าวสารที่ชุมชนต้องการทราบหรือไม่ก็ตาม ไม่ได้ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศแต่อย่างใด ดังนั้น การส่งเสริมการมี

ส่วนร่วมของชุมชน อาจต้องพิจารณาปัจจัยอื่นๆ ที่นอกเหนือจากการรับรู้ข่าวสาร เช่น ความตระหนักจิตสำนึก และแรงจูงใจของคนในชุมชน ตลอดจนการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน ในการเสริมสร้างศักยภาพและความพร้อมให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการดูแลจัดการแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ของตนเองได้อย่างเหมาะสม

อภิปรายผล

1. จากผลการวิเคราะห์ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความหลากหลายทางประชากรศาสตร์ ทั้งในด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดย Rasoolimanesh, Ramakrishna, Hall, Esfandiar & Seyfi (2021) พบว่าลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อระดับการรับรู้ ทักษะคิด และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่แตกต่างกันด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของนิศาชล จำนงศรี (2565) ที่พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล โดยเฉพาะอายุ ระดับการศึกษา และรายได้ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตาม Wondirad, Tolkach & King (2021) ชี้ให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคลเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ความรู้ความเข้าใจ การรับรู้ประโยชน์ของการท่องเที่ยว ความสัมพันธ์ในชุมชน และการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก เป็นต้น ดังนั้นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน จึงควรพิจารณาปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ควบคู่ไปด้วย เพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

2. ผลการศึกษาการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี พบว่ากลุ่มตัวอย่างได้รับข่าวสารจากหน่วยงานภาครัฐมากที่สุด ทั้งจากการสื่อสารโดยตรงของเจ้าหน้าที่และจากสื่อสิ่งพิมพ์ทางราชการ รองลงมาคือสื่อโทรทัศน์ สอดคล้องกับแนวคิดของ Zarei, Amrolahi & Azimi (2021) ที่ระบุว่า การสื่อสารจากหน่วยงานรัฐมีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ข้อมูลและสร้างการรับรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทที่ประชาชนให้ความเชื่อถือข้อมูลจากภาครัฐค่อนข้างมาก อย่างไรก็ตาม การศึกษาของ อุมารพร มณีแนม (2565) ชี้ให้เห็นว่าการใช้สื่อสาธารณะอย่างสื่อโทรทัศน์ก็มีความสำคัญในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในวงกว้าง ดังนั้นการใช้สื่อผสมผสานทั้งสื่อบุคคลและสื่อมวลชนจะช่วยให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของ Nunkoo, Ribeiro, Sunnassee & Gursay (2018) ที่ระบุว่า การบูรณาการการสื่อสารจากหน่วยงานรัฐและสื่อมวลชน จะช่วยให้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเข้าถึงชุมชนได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

3. ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่ชุมชนมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ

การหาสาเหตุของปัญหา ซึ่งอยู่ในระดับมาก ในขณะที่การมีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินงาน การติดตามและประเมินผล รวมถึงการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไข อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์ (2564) ที่พบว่าชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยให้ความสำคัญกับการค้นหาปัญหามากกว่าการร่วมดำเนินการแก้ไข อย่างไรก็ตาม Laonamtha, Wongchantra & Boonmee (2022) ชี้ให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศครอบคลุมทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติ การติดตามประเมินผล ไปจนถึงการดูแลรักษาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืน สอดคล้องกับข้อเสนอของสุภาภรณ์ ศรีดี (2565) ที่ระบุว่า การเปิดโอกาสให้ชุมชนได้แสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ และลงมือปฏิบัติในทุกขั้นตอน จะช่วยสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของและส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเสริมสร้างศักยภาพและสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในทุกระดับ โดยเฉพาะในขั้นตอนที่ยังมีส่วนร่วมน้อย เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างรอบด้านและยั่งยืน (Rasoolimanesh & Seyfi, 2021)

4. จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ อายุและอาชีพ โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุและอาชีพต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมที่แตกต่าง สอดคล้องกับงานวิจัยของจิรวัดน์ ฉายสุวรรณ, ชูเกียรติ สุขขบท และนันทวรรณ ทิพยเนตร (2565) ที่พบว่าปัจจัยด้านอายุและอาชีพมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญ โดยกลุ่มผู้สูงอายุและผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมมากกว่า สอดคล้องกับการศึกษาของ Carvache-Franco, Carvache-Franco, Carvache-Franco, Villagómez-Buele & Saltos-Layana (2021) ที่พบว่าอายุเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมมีส่วนร่วมของคนในชุมชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยคนรุ่นใหม่มักให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ในขณะที่ผู้สูงอายุให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์มากกว่า ส่วน Nunkoo & Gursoy (2017) พบว่าอาชีพที่เกี่ยวข้องหรือได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวมีผลต่อการสนับสนุนการพัฒนา ในขณะที่คนกลุ่มอาชีพอื่นๆ อาจมองผลกระทบด้านลบมากกว่า ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นความจำเป็นในการคำนึงถึงความแตกต่างของลักษณะประชากรในการส่งเสริมการมีส่วนร่วม โดยอาจต้องใช้กลยุทธ์ที่แตกต่างกันในแต่ละกลุ่มอายุและอาชีพ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ (ดวงกมล จงเจริญ, 2565) ทั้งนี้ควรให้ความสำคัญกับการสร้างความตระหนักถึงผลประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งจะช่วยสร้างแรงจูงใจให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทมากขึ้น (Lo, Chin & Law, 2022)

5. ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่ว่าจะเป็นประเภทของสื่อความถี่ในการรับข่าวสาร เนื้อหาข่าวสารที่ต้องการทราบ หรือการนำเสนอข่าวผ่านสื่อ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

จุฑามาศ แก้วพิจิตร, สุวิมล เสงพระนาม และณัฐพงษ์ มูลคำมา (2564) ที่ว่าการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอที่จะส่งผลต่อการตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน แต่ยังคงอาศัยปัจจัยอื่น ๆ เช่น ทศนคติ ความตระหนัก และแรงจูงใจ ซึ่งสอดคล้องกับ Gannon, Rasoolimanesh & Taheri (2021) ที่เสนอว่าควรให้ความสำคัญกับปัจจัยทางจิตวิทยาและปัจจัยด้านความสัมพันธ์ในชุมชนควบคู่ไปกับการให้ข้อมูลข่าวสาร ดังนั้น ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน นอกจากการสื่อสารข้อมูลข่าวสารแล้ว ควรมุ่งเน้นการสร้าง ความตระหนัก ปลุกจิตสำนึก และสร้างแรงจูงใจให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการมีส่วนร่วม (ปิยวรรณ ศุภวิฑิตพัฒนา, 2565) รวมถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ ในการสนับสนุนและเสริมสร้างศักยภาพของชุมชน (Rasoolimanesh, Ramakrishna, Hall, Esfandiar & Seyfi, 2021) เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและยั่งยืนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงาน การติดตามประเมินผล ไปจนถึงการดูแลรักษาและปรับปรุง โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนได้แสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ และลงมือปฏิบัติ เพื่อสร้างความรู้สึกรับผิดชอบและการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

ควรมีการปรับกลยุทธ์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้สอดคล้องกับความแตกต่างด้านอายุและอาชีพของคนในชุมชน เพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยอาจใช้วิธีการสื่อสารและกิจกรรมที่แตกต่างกันสำหรับแต่ละกลุ่ม เพื่อสร้างแรงจูงใจและความสนใจในการเข้ามามีส่วนร่วม

นอกเหนือจากการให้ข้อมูลข่าวสาร ควรมุ่งเน้นการสร้าง ความตระหนัก ปลุกจิตสำนึก และสร้างแรงบันดาลใจให้ชุมชนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผ่านกิจกรรมการให้ความรู้ การศึกษาดูงาน และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชนกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อระดมทรัพยากรและองค์ความรู้ในการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรขยายขอบเขตการวิจัยไปยังชุมชนอื่น ๆ ที่มีบริบทแตกต่างกัน เช่น ชุมชนในเขตเมือง ชุมชนชาติพันธุ์ หรือชุมชนในพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วม ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม และรูปแบบการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับแต่ละบริบท ซึ่งจะช่วยสร้างองค์ความรู้ที่หลากหลายและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น

ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจมีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นอกเหนือจากปัจจัยด้านประชากรศาสตร์และการรับรู้ข่าวสาร เช่น ปัจจัยด้านจิตวิทยา (ทัศนคติ ความตระหนัก แรงจูงใจ) ปัจจัยด้านสังคม (ความสัมพันธ์ในชุมชน บรรทัดฐานทางสังคม) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (ผลประโยชน์ที่ได้รับ ต้นทุนที่เกิดขึ้น) และปัจจัยด้านการบริหารจัดการ (ภาวะผู้นำ การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก) เพื่อให้เห็นภาพรวมของปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านมากขึ้น

ควรใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ควบคู่ไปกับการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับมุมมอง ทัศนคติ ประสบการณ์ และข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจบริบทและอธิบายผลการวิจัยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น รวมถึงนำไปสู่การพัฒนาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่สอดคล้องกับความต้องการและศักยภาพของชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กองอนุรักษ์. (2565). *แนวคิดและพัฒนาการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2564). *แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2565). การประชุม GLOBE 90 Conference กับแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน. *TAT Review*, 21(1), 12-15.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2565-2566). *ขอบเขตของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2566). *รายงานสถิติการท่องเที่ยวประจำปี 2566*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- จิรวัดน์ ฉายสุวรรณ, ชูเกียรติ สุขบท และนันทวรรณ ทิพนเตร. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย. *Journal of Management Science Chiangrai Rajabhat University*, 17(1), 17-36.
- จุฑามาศ แก้วพิจิตร, สุวิมล เสงพระนาม และณัฐพงษ์ มูลคำมา. (2564). ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน. *วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ*, 14(2), 157-173.
- เฉลียว บุรีภักดี. (2564). การพัฒนาอย่างยั่งยืน: แนวคิดและหลักการ. *วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม*, 15(2), 25-38.
- ดรชนิ เอ็มพันธ์. (2567). หลักการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 14(1), 92-105.

- ดวงกมล จงเจริญ. (2565). กลยุทธ์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. *วารสารการจัดการสมัยใหม่*, 20(2), 15-28.
- ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์. (2566). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ธวัช เบญจาทิกุล. (2565). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน. *วารสารสังคมศาสตร์*, 20(2), 23-35.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2567). *กลวิธี แนวทาง และเทคนิคการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภารพิมพ์.
- นิศาชล จำนงศรี. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 12(1), 221-235.
- บุญเลิศ ตั้งจิตวัฒนา. (2565). *การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: บริษัท เพรส แอนด์ ดีไซน์ จำกัด.
- ปิยวรรณ ศุภวิทิตพัฒนา. (2565). การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 18(1), 22-35.
- พีชนี เขยจรยา, เมตตา วิวัฒนานุกูล, และ ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์. (2565). *แนวคิดพื้นฐานการสื่อสาร*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์. (2564). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ตำบลไม้ขาว อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 47(1), 93-112.
- ไพรัตน์ เดชะรินทร์. (2564). *นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาในปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภารพิมพ์.
- มิตรรา สามารถ. (2566). *การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน: บูรณาการมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ยศ สันตสมบัติ. (2565). *การท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนในชุมชนท้องถิ่น*. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2564). *หลักการพัฒนาชุมชน*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- ราไพพรรณ แก้วสุริยา. (2564). *ระบบนิเวศในแหล่งท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2564). *พฤติกรรมผู้บริโภค*. กรุงเทพฯ: Diamond In Business World.
- สากล สถิตวิทยานันท์. (2565). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2566). *สถิติจำนวนประชากรและบ้าน*. ข้อมูล ณ 31 ธันวาคม 2565. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

- สุภาภรณ์ ศรีดี. (2565). แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต*, 18(1), 55-69.
- อุมาพร มุณีแนม. (2565). บทบาทของสื่อมวลชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย. *วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย*, 17(1), 32-45.
- อุไรวรรณ จอมชื้อตรง และเสาวลักษณ์ เลิศเจริญบัณฑิต. (2564). ความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต่อระบบเศรษฐกิจไทย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*, 41(2), 1-15.
- Carvache-Franco, W., Carvache-Franco, M., Carvache-Franco, O., Villagómez-Buele, C., & Saltos-Layana, A. (2021). Community attachment and support for sustainable tourism development through the attitudes and perceptions of the local population. *Sustainability*, 13(5), 2795.
- Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1980). Participation's place in rural development: Seeking clarity through specificity. *World Development*, 8(3), 213-235.
- Cronbach, L.J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16(3), 297-334.
- Gannon, M., Rasoolimanesh, S. M., & Taheri, B. (2021). Assessing the mediating role of residents' perceptions toward tourism development. *Journal of Travel Research*, 60(1), 149-171.
- Koffka, K. (1935). *Principles of Gestalt psychology*. New York: Harcourt, Brace and Company.
- Laonamtha, S., Wongchantra, P., & Boonmee, S. (2022). Guidelines for promoting community participation in sustainable ecotourism management: A case study of Ban Pong Community, Sansai District, Chiang Mai Province. *Psychology and Education Journal*, 59(2), 2118-2127.
- Lo, M.C., Chin, C.H., & Law, F.Y. (2022). Local communities' perceptions of and support for tourism development: The moderating role of community attachment. *International Journal of Tourism Research*, 24(2), 230-242.
- Nunkoo, R., & Gursoy, D. (2017). Political trust and residents' support for alternative and mass tourism: An improved structural model. *Tourism Geographies*, 19(3), 318-339.
- Nunkoo, R., Ribeiro, M.A., Sunnassee, V., & Gursoy, D. (2018). Public trust in mega event planning institutions: The role of knowledge, transparency and corruption. *Tourism Management*, 66, 155-166.
- Rasoolimanesh, S.M., & Seyfi, S. (2021). Residents' perceptions and attitudes towards tourism development: A perspective article. *Tourism Review*, 76(1), 51-57.

- Rasoolimanesh, S.M., Ramakrishna, S., Hall, C.M., Esfandiar, K., & Seyfi, S. (2021). A systematic scoping review of sustainable tourism indicators in relation to the sustainable development goals. *Journal of Sustainable Tourism*, 29(9), 1315-1339.
- Wondirad, A., Tolkach, D., & King, B. (2021). Community participation in tourism development as a tool to foster sustainable development: Revisiting the Creole way of life in the Seychelles. *Journal of Sustainable Tourism*, 29(10), 1595-1614.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis*. 2nd edition. New York: Harper and Row.
- Zarei, M., Amrolahi, A., & Azimi, H. (2021). Designing a communication model for tourism development based on strategic analysis. *Journal of Tourism and Services*, 23(12), 106-125.

